NN 114/2019 (26.11.2019.), Odluka o donošenju kurikuluma za nastavni predmet Češki jezik za osnovnu i srednju školu s nastavom na jeziku i pismu češke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj (Model A)

MINISTARSTVO ZNANOSTI I OBRAZOVANJA

2282

Na temelju članka 27. stavka 9. Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (»Narodne novine«, broj: 87/08, 86/09, 92/10, 105/10 – ispravak, 90/11, 16/12, 86/12, 94/13, 152/14, 7/17 i 68/18), ministrica znanosti i obrazovanja donosi

ODLUKU

O DONOŠENJU KURIKULUMA ZA NASTAVNI PREDMET ČEŠKI JEZIK ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU S NASTAVOM NA JEZIKU I PISMU ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL A)

I.

Ovom odlukom donosi se kurikulum za nastavni predmet Češki jezik za osnovnu i srednju školu s nastavom na jeziku i pismu češke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj (Model A).

II.

Sastavni dio ove odluke je kurikulum nastavnog predmeta Češki jezik za osnovnu i srednju školu s nastavom na jeziku i pismu češke nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj (Model A).

III.

Početkom primjene ove odluke stavlja se izvan snage:

– Odluka o nastavnom planu i programu Češkog jezika za srednje škole s nastavom na češkom jeziku i pismu (model A), (klasa: 016-01/09-01/00697, urbroj: 533-16-09-0001 od 19. siječnja 2010.), objavljena u »Narodnim novinama«, broj 29/10;

– Odluka o nastavnom planu i programu Češkog jezika za osnovne škole s nastavom na češkom jeziku i pismu (model A), (klasa: 016-01/09-01/00661, urbroj: 533-16-09-0001 od 19. siječnja 2010.), objavljena u »Narodnim novinama«, broj 29/10.

IV.

Ova odluka stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«, a primjenjuje se za učenike 1. i 5. razreda osnovne škole i 1. razreda srednjih škola od školske godine 2019./2020., za učenike 2., 3., 6. i 7. razreda osnovne škole te 2. i 3. razreda srednjih škola od školske godine 2020./2021., a za učenike 4. i 8. razreda osnovne škole i 4. razreda srednjih škola od školske godine 2021./2022.

Klasa: 016-01/19-01/00201
Urbroj: 533-09-19-0008
Zagreb, 5. studenoga 2019.

Ministrica
prof. dr. sc. Blaženka Divjak, v. r.

KURIKULUM ZA NASTAVNI PREDMET ČEŠKI JEZIK ZA OSNOVNU I SREDNJU ŠKOLU S NASTAVOM NA JEZIKU I PISMU ČEŠKE NACIONALNE MANJINE U REPUBLICI HRVATSKOJ (MODEL A)

A. OPIS PREDMETA

Česi su jedna od 22 Ustavom priznate nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj. Prema posljednjemu popisu stanovništva iz 2011. godine u Hrvatskoj živi 9641 deklarirani Čeh, od čega najviše u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji. Administrativno i kulturno središte Čeha Hrvatske jest grad Daruvar. Svrha učenja i poučavanja predmeta Češki jezik jest osposobljavanje

učenika za jasno, točno i prikladno sporazumijevanje na češkome jeziku.

Jezik je bitna odrednica svakoga pojedinog pripadnika određenoga naroda i jedan je od elemenata koji nas definira kao pripadnike određene kulture i pomaže nam u očuvanju i prenošenju vlastite kulture na sljedeće generacije. Svrha učenja češkoga jezika jest poticati u učenika želju za prepoznavanjem svoga identiteta kao pripadnika češke nacionalne manjine u RH i integriteta te razvijati ljubav prema češkoj kulturnoj baštini.

Češki jezik poučava se u okviru jezično-komunikacijskoga područja. Oslanja se u poučavanju na Hrvatski jezik. Kurikulum nastavnoga predmeta Češki jezik utemeljen je na sljedećim predmetnim područjima: *Komunikacija i jezik, Književnost i stvaralaštvo* te *Kultura i mediji.*

Postupnim i sustavnim usvajanjem jezičnih zakonitosti češkoga jezika učenici će se uspješno služiti češkim jezikom u raznim komunikacijskim situacijama i biti osposobljeni za usmeno i pismeno izražavanje. Tijekom četvrtoga i petoga ciklusa učenja češkoga jezika učenici će provoditi vlastita istraživanja o sadržajima koje proučavaju te biti osposobljeni za samostalan odabir načina prezentiranja rezultata vlastitoga istraživanja. Usvajanjem i doživljavanjem različitih književnih tekstova iz književnosti češkoga naroda učenici će se osposobiti za njihovo razumijevanje, tumačenje i kritičko vrednovanje. Tako se učenje češkoga jezika usredotočuje na istraživanje, argumentiranje i primjenu stečenoga znanja o književnosti i jeziku te na komunikacijske vještine.

Kurikulum obuhvaća odabrane teme iz češke i svjetske književnosti i češkoga jezika. Učenici stječu znanja i vještine za razumijevanje i vrednovanje kulturnoga nasljeđa stavljajući ga u širi regionalni, europski i globalni kontekst.

Nastavom češkoga jezika po modelu A od prvoga se razreda usmjerava učenike i razvija svijest:

– o nacionalnome identitetu, tj. pripadnosti češkoj nacionalnoj manjini

– o češkome jeziku kao materinskome jeziku

– o češkoj kulturi, običajima i tradiciji.

Vrlo je bitno u učenika razvijati ljubav prema češkome jeziku, književnosti i kulturi sa svim njezinim raznolikostima, jer se njegovanjem i ljubavlju prema materinskome, tj. češkome jeziku, narodu i kulturi gradi osobni identitet i razvija osjetljivost i tolerancija za druge jezike, narode i kulture te razumijevanje i poštivanje drugih nacionalnih pripadnika. Tako učenik može bolje razumjeti druge narode, njihovu kulturu i tradiciju.

U skladu s odgojno-obrazovnim ciljevima iz nižih razreda, u višim razredima osnovne škole i u srednjoj školi treba poticati usvajanje znanja i poznavanje vlastitih korijena te poznavanje i poštivanje drugih kultura i duhovnih vrijednosti različitih civilizacija te razvijati sposobnosti za aktivno i odgovorno sudjelovanje u multikulturnoj sredini.

Tijekom cijele osnovne i srednje škole uz ostale se predmete i predmetom Češki jezik pridonosi izgradnji cjelovite osobnosti učenika. Od prvoga razreda do kraja osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga obrazovanja nastava predmeta Češki jezik treba različitim sadržajima poticati i njegovati opće vrijednosti (kao što su pristojnost, obzirnost, urednost, čistoća), zatim humanističke vrijednosti (kao što su prijateljstvo, suradnja, čovjekoljublje, snošljivost, ljubav i ponos na obitelj), osjećaj za lijepo i za duhovnu dimenziju postojanja, odgovornost za zdravlje i razvijati ekološku svijest.

Nastavom Češkoga jezika bitno je u učeniku razvijati osjećaje poštivanja osnovnih ljudskih, duhovnih i životnih vrijednosti, osposobljavati ga za odgovornost u životu u sadašnjosti i budućnosti, prema sebi, svojim bližnjima i svim ostalim pripadnicima društva.

Što se tiče predmeta Češki jezik, učenika treba sustavno uvoditi u spoznaje o važnosti, vrijednosti i ljepoti češkoga jezika i kulture.

U svakoga učenika treba:

– razvijati ljubavi prema češkome jeziku i književnosti

– razvijati ljubav prema češkoj kulturi i tradiciji

– razvijati poštovanje prema pisanim spomenicima češkoga jezika

– odgojiti ga za čuvanje jezične baštine

– razvijati svijest o važnosti znanja o jeziku kao dijela opće kulture, npr. o važnosti poznavanja osnovnih povijesnih činjenica o razvoju češkoga književnog jezika, o nužnosti učenja češkoga jezika

– razvijati zanimanje za učenje češkoga jezika i književnosti.

Što se tiče jezičnoga izražavanja, osnovni je cilj:

– razvijati učenikovu komunikacijsku sposobnost

– razvijati učenikove jezične sposobnosti u govoru, pisanju i jezično stvaralaštvo

– osposobiti učenika za kvalitetnu komunikaciju u kojoj će poštivati pravila kulturnoga razgovora

– spoznati da je sloboda govora osnovno ljudsko pravo svake osobe

– razvijati svijest o važnosti pravilnoga pisanja u svakodnevnoj uporabi.

Kurikulum uvažava kognitivne i jezične faze razvoja učenika te potiče cjelovito ostvarivanje njihovih potencijala pri čemu je ključan doživljaj radosti i uspjeha u učenju češkoga jezika, književnosti i kulture te u izražavanju i stvaranju na češkome jeziku. Vrlo su bitna i načela postupnosti, primjerenosti, zanimljivosti i unutarpredmetne povezanosti i uravnoteženosti kojima se u svim sastavnicama predmeta potiče razvoj integriteta i identiteta, osjećaja domoljublja, nacionalne pripadnosti i pripadnosti višekulturalnoj i višejezičnoj zajednici europskih naroda.

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA U NASTAVNOME PREDMETU ČEŠKI JEZIK

Temeljni cilj nastave Češkoga jezika jest osposobiti učenike za jezičnu komunikaciju. Jezična komunikacija ili sporazumijevanje podrazumijeva primanje i odašiljanje poruka, što se ostvaruje sljedećim jezičnim djelatnostima: slušanjem i čitanjem u njihovu primanju, govorenjem i pisanjem u proizvodnji ili odašiljanju poruka.

Učenici će znati na kraju obrazovanja sigurno i precizno upotrebljavati svoj materinski jezik u njegovu usmenom i pismenom obliku. Na razini primjerenoj svojoj dobi učenici će potpuno razumjeti različite jezične informacije, čitati s razumijevanjem različite tekstove, korektno se pismeno i usmeno izražavati – upotrebljavati književni jezik i znati donijeti odluke na temelju pročitanoga ili preslušanoga teksta. Rad s umjetničkim tekstom obogaćuje duhovni život učenika, proširuje njihov rječnički fond i olakšava jezičnu i pismenu komunikaciju. Težište učenja češkoga jezika jest na razvijanju sposobnosti usmenoga i pismenoga izražavanja.

Učenici:

• izražavaju vlastite misli, osjećaje, ideje te sukladno jezičnim i komunikacijskim normama prikladno jezično reagiraju u međudjelovanju sa sugovornicima u različitim situacijama razvijajući (samo)poštovanje i izražavajući svoje doživljaje, gledišta, stavove i kritičko mišljenje

• stječu potrebne razine slušanja, razumijevanja, govorenja, čitanja i pisanja koje su ključne za učenje, rad i život, tj. razvijaju sposobnost komunikacije u različitim situacijama, razumiju informacije iz teksta i procjenjuju njihovu pouzdanost i korisnost, reproduciraju ih i primjereno interpretiraju

• razumiju kako jezik djeluje i ovladavaju potrebnim jezikoslovnim pojmovima, tekstnim vrstama i stilovima, razlikuju književni (standardni) i razgovorni jezik i znaju ih prikladno upotrijebiti

• razvijaju naviku i potrebu za čitanjem različitih vrsta tekstova i znaju izraziti vlastiti doživljaj pročitanoga umjetničkog (književnog) teksta i samostalno se kreativno izražavaju stvarajući tekstove različitih sadržaja i namjena

• poštuju vlastiti jezičnokulturni identitet, prihvaćaju i uvažavaju različite jezične i kulturne zajednice i njihove vrijednosti, razvijaju vlastiti svjetonazor, njeguju etičke i estetske vrijednosti.

Na kraju trećega ciklusa obrazovanja učenik se na češkome jeziku samostalno izražava o temama koje se tiču njega samoga, doma, stanovanja, obitelji, škole, slobodnoga vremena, kulture, sporta, brige za zdravlje, osjećaja i raspoloženja, prehrambenih navika, zanimanja, ljudskoga tijela, hrane i pića, oblačenja, kupnje, mode, prometnih sredstava, kalendarske godine (praznici, godišnja doba, mjeseci, dani u tjednu, sati), životinje, priroda, vremenske prilike, društvo i društveni problemi, izbor zanimanja, moderne tehnologije i mediji, putovanje, realije Češke Republike.

C. PREDMETNA PODRUČJA / KONCEPTI NASTAVNOGA PREDMETA ČEŠKI JEZIK

Jezik je sredstvo izražavanja, komuniciranja i interakcije sa svijetom, a omogućuje osobni i društveni razvoj pojedinca. Učenjem i poučavanjem unutar jezično--komunikacijskoga područja učenici razvijaju jezične i komunikacijske kompetencije, čitateljske interese, sposobnosti kritičkoga pristupa medijima i njihovim sadržajima, što im omogućuje razumijevanje različitih tekstova s kojima se susreću u životu.

Unutar ovoga područja razvijaju se vještine sporazumijevanja i međuljudskih djelovanja. Svaki odgojno-obrazovni ciklus uvažava razvojne faze učenika te se individualnim pristupom svim učenicima nastavlja na prethodno stečena znanja, vještine i sposobnosti.

Kurikulum nastavnoga predmeta Češki jezik strukturiran je oko tri predmetna područja:

1. Komunikacija i jezik
2. Književnost i stvaralaštvo
3. Kultura i mediji.

Ta su predmetna područja u skladu s predmetnim područjima Hrvatskoga jezika, a odlučile smo se za njih jer nam omogućuju ispuniti svrhu poučavanja Češkoga jezika u osnovnoj i srednjoj školi, tj. da na odabranim temama učenici steknu znanje, sposobnosti, vještine, stavove i vrijednosti kao temelj za učenje tijekom čitavoga života, što znači ovladavanje češkim standardnim jezikom na razini osnovnoga i srednjega obrazovanja, razvoj jezičnih komunikacijskih sposobnosti i vještina, tj. razvijanje jezičnih sposobnosti u govornoj i pisanoj uporabi jezika u svim funkcionalnim stilovima. U učenika se također razvijaju literarne sposobnosti, čitateljski interesi, čitateljska kultura i potrebe za sadržajima medijske kulture.

Usvajajući ta predmetna područja, osvješćuje se važnost znanja češkoga jezika kao kulturnoga dobra i razvija se poštivanje i ljubav prema jeziku češkoga naroda, njegove književnosti i kulture. Osim toga razvijaju se i druge kompetencije potrebne u drugim nastavnim predmetima (Hrvatskome jeziku, stranome jeziku, Likovnoj kulturi i Glazbenoj kulturi) i sposobnosti pronalaženja odgovarajućih informacija i načina njihova vrednovanja. U svim se predmetnim područjima razvija jezično-komunikacijska kompetencija te ovladavanje jezičnim djelatnostima slušanja, govorenja, čitanja, pisanja, obogaćivanja rječnika i prevođenja te njihova međudjelovanja uz stalni razvoj aktivnoga rječnika.

1. Komunikacija i jezik

U svakodnevnome životu govor nam služi za izražavanje misli, potreba, želja i osjećaja te predstavlja bitno sredstvo i način komuniciranja. Komunikacija i jezik pružaju velike mogućnosti izražavanja i prenošenja drugima naših mentalnih i psihičkih aktivnosti. Komunikacija je osnovna funkcija jezika.

Važnost je komunikacije u poticanju svjesnoga korištenja jezikom kao temeljem za razvoj vještina apstraktnoga i kritičkoga mišljenja u izražavanju. U okviru ovoga predmetnog područja učenici otkrivaju, prepoznaju i pohranjuju nova znanja te razvijaju jezične i komunikacijske vještine na materinskome jeziku. Učenici će se osposobiti za javnu komunikaciju pri čemu će morati naučiti poštivati određena komunikacijska i jezična pravila utvrđena standardnojezičnom normom češkoga jezika. Ovo predmetno područje obuhvaća jezik kao sredstvo radi razmjene informacija, ideja, stavova i vrijednosti. U okviru ovoga predmetnog područja razvijaju se:

– jezične, pragmatične, sociolingvističke kompetencije

– kompetencije stvaralaštva i kreativnosti: stvaranje tekstova različitih vrsta i struktura u različite svrhe

– socijalizacijske sposobnosti učenika razmjenom ideja, mišljenja, iskustava, osjećaja, interpretacijom značenja te izravnom interakcijom s drugima

– uvjeti za izražavanje osobnih mišljenja, emocija, mašte

– navike slušanja i uvažavanja drugih, kultura dijaloga.

2. Književnost i stvaralaštvo

Književnost je sveukupnost pisanih predložaka, djela, dokumenata, spomenika jednoga jezika, naroda, kulturnoga kruga ili civilizacije. Ona je stvaralačka djelatnost ljudskoga duha koja se ostvaruje u jeziku. Predmetno područje *Književnost i stvaralaštvo* ključno je za razumijevanje razvoja književnosti od njezina nastanka do danas. Tijekom cijeloga obrazovanja učenici se upoznaju s reprezentativnim književnicima češke književnosti i s njihovim djelima te s književnicima i djelima češke nacionalne manjine u Hrvatskoj. U četvrtome i petome ciklusu obrazovanja učenik usvaja kronološki nastanak književnih razdoblja, izgrađuje osjećaj za njihovo trajanje, smješta književnike i njihova djela u književne pravce, uspoređuje obilježja književnih pravaca, koristi se književnim djelima ili ulomcima i interpretira ih. Ovo predmetno područje podrazumijeva razumijevanje, tumačenje i vrednovanje tekstova različitih sadržaja i struktura, njihovo korištenje i kritičko promišljanje radi osobnoga razvoja, stjecanje i razvijanje znanja na svim razinama obrazovanja te osposobljavanje za cjeloživotno učenje:

– radoznalost kao preduvjet za čitanje i pisanje

– sposobnost dubinskoga čitanja obavijesnih i književnih tekstova, analize i interpretacije teksta te razumijevanje konteksta

– kritičko mišljenje, kreativnost i inovativnost, rješavanje problema i donošenje odluka

– sposobnost praktične i istraživačke primjene informacija dobivenih iz tekstova.

3. Kultura i mediji

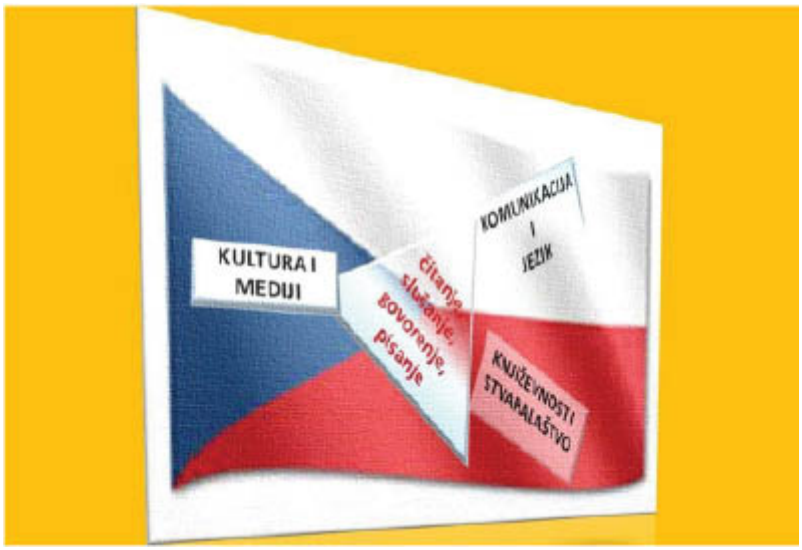
Zadaće predmetnoga područja *Kultura i mediji* jesu osposobljavanje za komunikaciju s medijima: kazalištem, filmom, radijem, tiskom, stripom, računalom, tj. recepcija kazališne predstave, filma, radijske i televizijske emisije i osposobljavanje za njihovo vrednovanje. U predmetu Češki jezik uloga predmetnoga područja *Kultura i mediji* jest upoznati učenike s kazališnim predstavama, filmovima, radijskim emisijama, časopisima, tiskom i korisnim *web-stranicama* češkoga naroda i češke nacionalne manjine u RH i potaknuti učenike da se i sami uključe u kulturni život češke nacionalne manjine.

Medijska bi kultura trebala pridonositi kulturnomu obrazovanju učenika, upoznavanju općekulturnih činjenica povezanih s medijima, a u odrastanju djece mediji bi trebali imati zabavnu, odgojnu, obrazovnu i komunikacijsku svrhu.

Uporabom medija postiže se osuvremenjivanje nastave, a na njihovu uporabu utječu društveni zahtjevi za povećanjem informatičke pismenosti mladih.

U okviru nastave Češkoga jezika medijska kultura treba biti adekvatno zastupljena s obzirom na zastupljenost medija u svakodnevnome životu te bi trebala u učenika razvijati kompetenciju pri traženju i selekciji informacija, uporabi informacija, odabiru različitih metoda i teorija u rješavanju svakodnevnih problema. Medijska kultura treba biti odgoj za

medije, a kao osnovni cilj joj se nameće edukacija za kritičko promišljanje. Uloga medija bitna je u obrazovanju i odgovornosti za kulturu i kulturne vrednote. Medijsko obrazovanje proizlazi iz potreba društva i potreba pojedinca, zato treba omogućiti da djeca i mladi u svojoj interakciji s medijima svih vrsta zadovolje i intelektualne potrebe i potrebe za zabavom. U okviru ovoga predmetnog područja učenici usvajaju znanje o sebi i drugima, odgovorno ponašanje prema pripadnicima drugih jezika i kultura, uvažavaju različite vrijednosti, uvjerenja, ponašanja razvijaju i svijest o sebi kao osobi koja izgrađuje, poštuje i izražava vlastiti (jezični) identitet i poštuje identitet drugih, sposobnost posredovanja između jezika i kultura radi njegovanja otvorenosti prema različitim perspektivama te svijest o nužnosti razbijanja svih vrsta stereotipa i predrasuda, diskriminacije i govora mržnje.

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI U NASTAVNOME PREDMETU ČEŠKI JEZIK

Odgojno-obrazovni ishod razvija se od prvoga razreda osnovne škole do završnoga razreda srednje škole (gimnazije), stoga se pojedine sastavnice razrade ishoda podrazumijevaju kao usvojene i ne ponavljaju se u odgojno-obrazovnim ciklusima (razredima) koji slijede. Odgojno-obrazovne ishode čine tri sastavnice: odgojno-obrazovni ishod, razrada ishoda i razina usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda na razini »dobar« na kraju razreda te su pridodani sadržaji i preporuke.

Razrada odgojno-obrazovnih ishoda podrazumijeva preciznije određenje aktivnosti i sadržaja u okviru pojedinoga odgojno-obrazovnoga ishoda ili skupine ishoda. Razina usvojenosti odgojno-obrazovnoga ishoda opisno određuju opseg znanja, dubinu razumijevanja i stupanj razvijenosti vještina i usvojenosti stavova/vrijednosti na razini »dobar« na kraju razreda.

Tablični prikaz odgojno-obrazovnih ishoda olakšava okomito i vodoravno čitanje dokumenta. Okomitim čitanjem uočavaju se svi odgojno-obrazovni ishodi u tri predmetna područja, a vodoravnim čitanjem razvojnost svakoga pojedinog ishoda od prvoga razreda osnovnoškolskoga odgoja i obrazovanja do završnoga razreda gimnazije. Bitan dio tablice čine oznake odgojno-obrazovnih ishoda koje olakšavaju snalaženje prilikom čitanja ishoda.

OZNAKA	OBJAŠNJENJE OZNAKE
A.	predmetno područje *Komunikacija i jezik*
B.	predmetno područje *Književnost i stvaralaštvo*
C.	predmetno područje *Kultura i medij*
A.1.	predmetno područje *Komunikacija i jezik,* prvi razred
B.1.1.	predmetno područje *Književnost i stvaralaštvo,* prvi razred, prvi ishod

1. razred – 140 sati		
A. KOMUNIKACIJA I JEZIK		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti »dobar« na kraju razreda